

De sleutel naar de onderwereld

Bodemleven in kaart gebracht

Europees landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

LEADER
provincie Antwerpen

RURANT
versterkt het platteland

**Provincie
Antwerpen**

Bodemleven zet organisch materiaal om. Zoals het katoen van de onderbroek. Zonder bodemleven heeft mest minder bemestingswaarde.

Orgiazzi
(2019)
Fotografen:
W. van
Egmond, E.
Mitchell, S.
Axford, D.
Renard, A.
Murray en
M. Hedin)

Manieren om biomassa van bodemleven te meten

- CFE: chloroformfumigatie-extractie 50 mg C/100 g bodem
- SIR: substraat geïnduceerde respiratie 4,5 $\mu\text{l CO}_2/\text{uur}/100$ g bodem
- HWC: heet water koolstof 800 mg C/100 g bodem
- PLFA: fosfolipidevetzuurmeting 3,2 nmol/100 g bodem
- qPCR: DNA-meting

En dan?

Doel

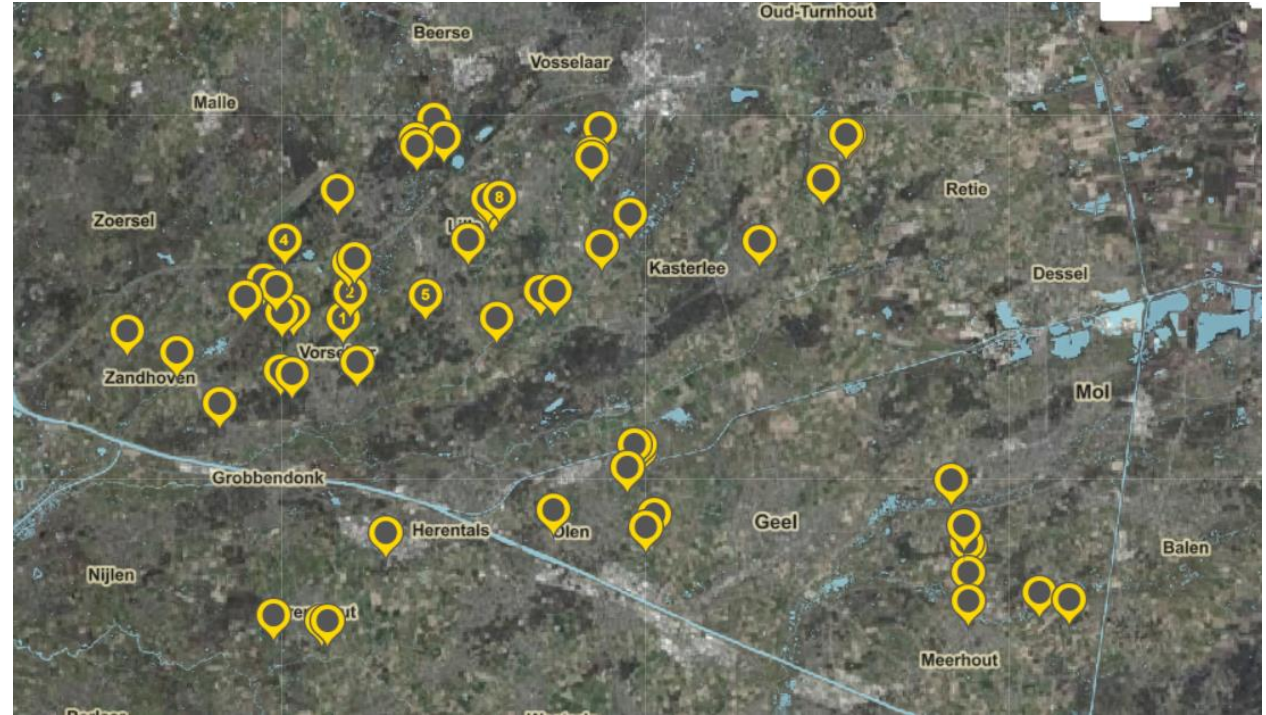
- Een referentiekader opstellen om metingen te kunnen interpreteren

Hoe is het gesteld met mijn bodemleven?

Bodemleven Kempen : databank

- 25 akkers
- 39 graslanden
- 6 bossen
- 5 heiden
- 5 natuurlijke graslanden
- 5 gazons

Graslanden en gazons op 6 cm bemonsterd
Akkers, bossen en heiden op 23 cm

Bodemleven Kempen : databank

Bodemtype :

Zandig

Drainagetrap:

droog – zeer nat

Natuurtypes

Grove den - elzenbroek

Struikheide - dopheide

cultuurGL-dotterbloem

grasland

grof zand

fijn zand

lemig zand

akker

grof zand

fijn zand

lemig zand

licht

zandleem

	zeer droog	droog	matig droog	matig nat	nat	zeer nat
grasland						
grof zand	0	4	2	9	7	3
fijn zand	0	0	0	4	0	2
lemig zand	0	0	0	1	1	0
akker						
grof zand	0	1	2	4	2	1
fijn zand	0	0	1	5	3	1
lemig zand	0	1	2	1	0	0
licht						
zandleem	0	0	1	0	0	0

Bodemleven Kempen : metingen

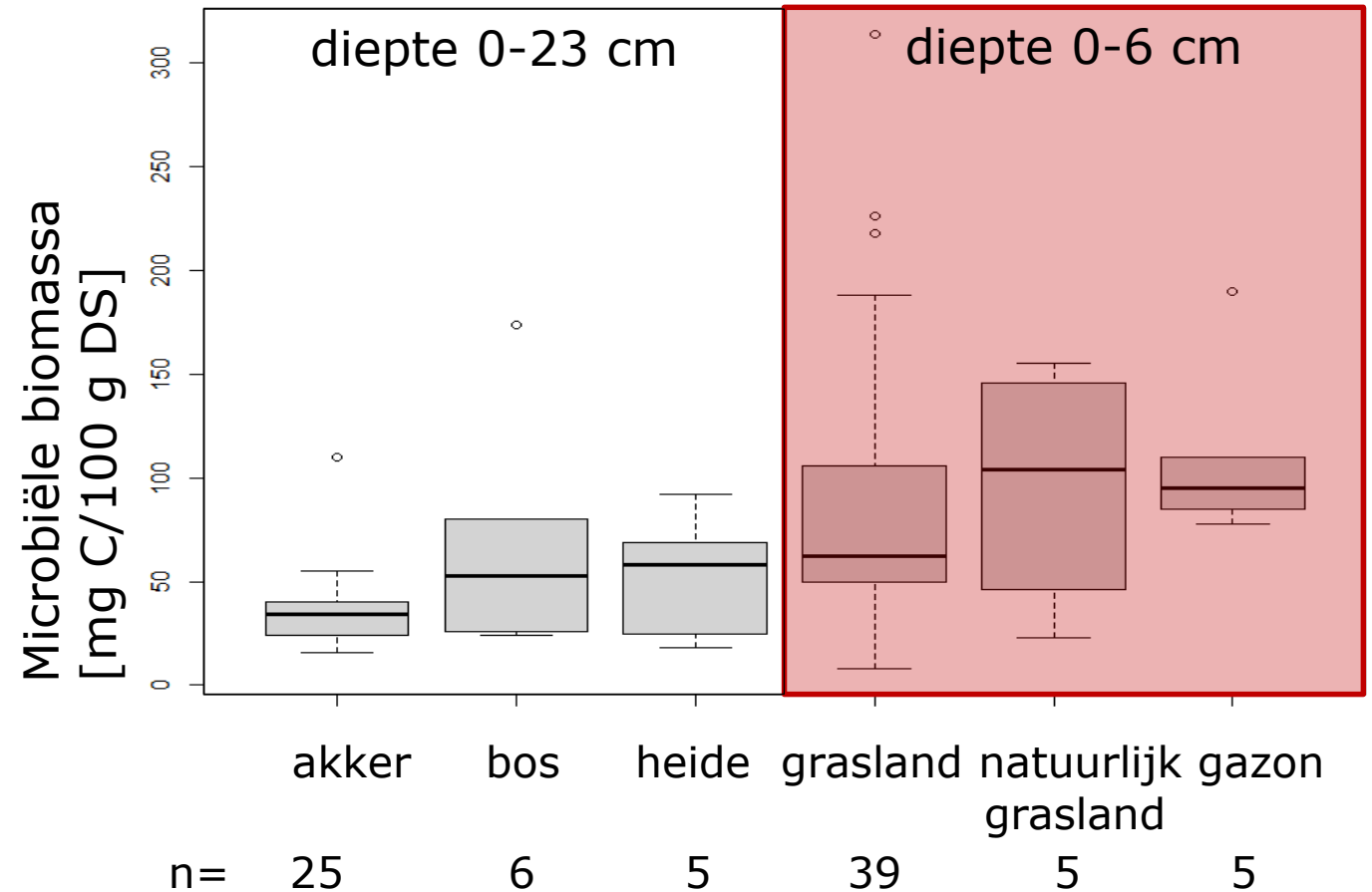
- Biologische metingen
  - Substraat geïnduceerde respiratie (SIR)
  - chloroformfumigatie (CFE)
  - Hot Water Carbon (HWC)
- Chemische metingen
  - totale organische koolstof (in %)
  - pH
  - nutriënten: P-AL, K-AL, Mg-AL, Ca-AL, Na-AL en totale zwavel
- Bodemfysische metingen
  - GrassVess methode
  - prikstok diepte verdichting
- Management landbouwer

Bodemleven Kempen : resultaten

Microbiële biomassa
met chloroformfumigatie

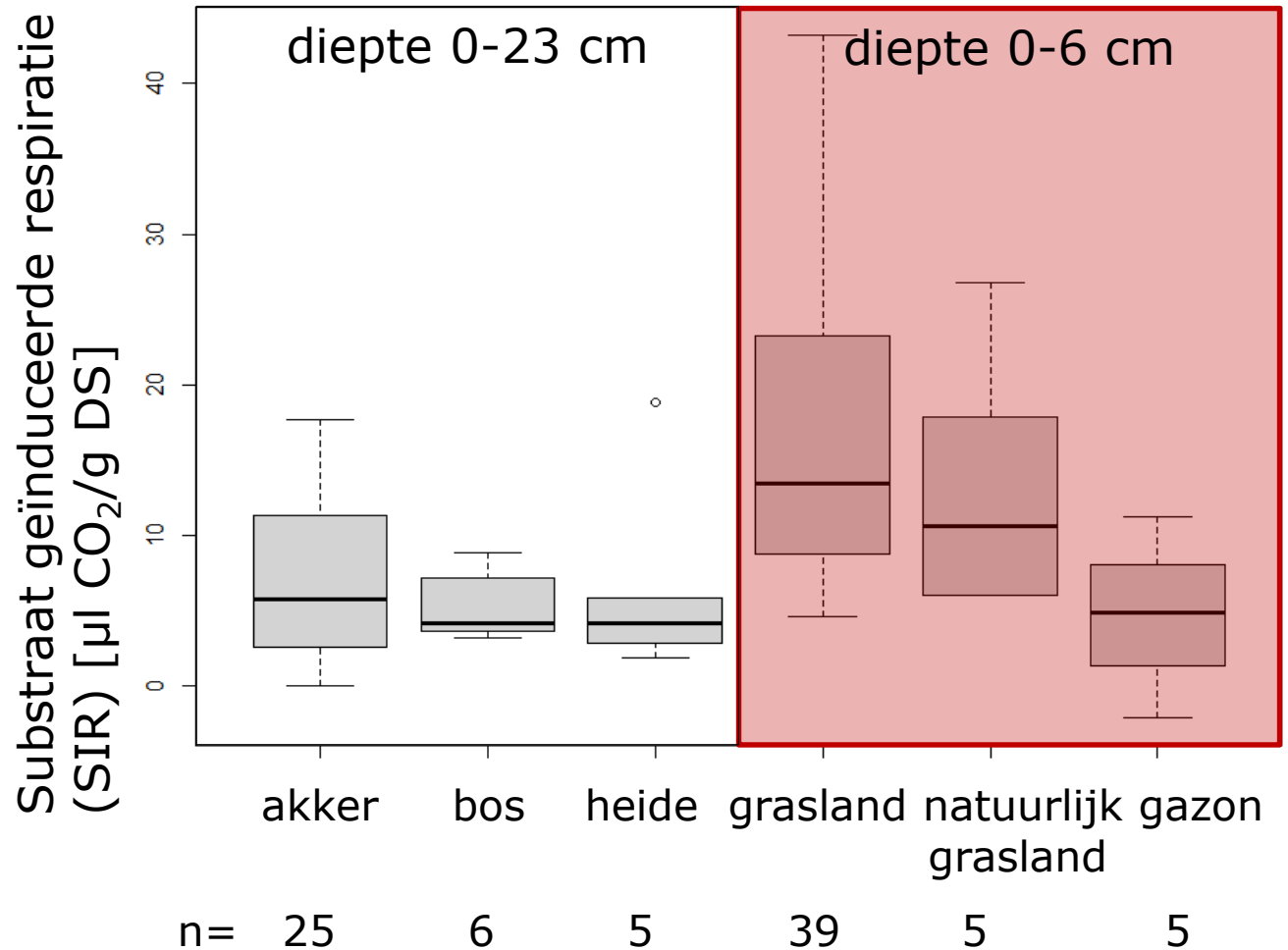
- Ik meet in akker (0-23 cm) 50 mg C/100 g bodem bodemleven biomassa
- Ik meet in een grasland (0-6 cm) 50 mg C/100 g bodem bodemleven biomassa

Bodemleven Kempen : resultaten

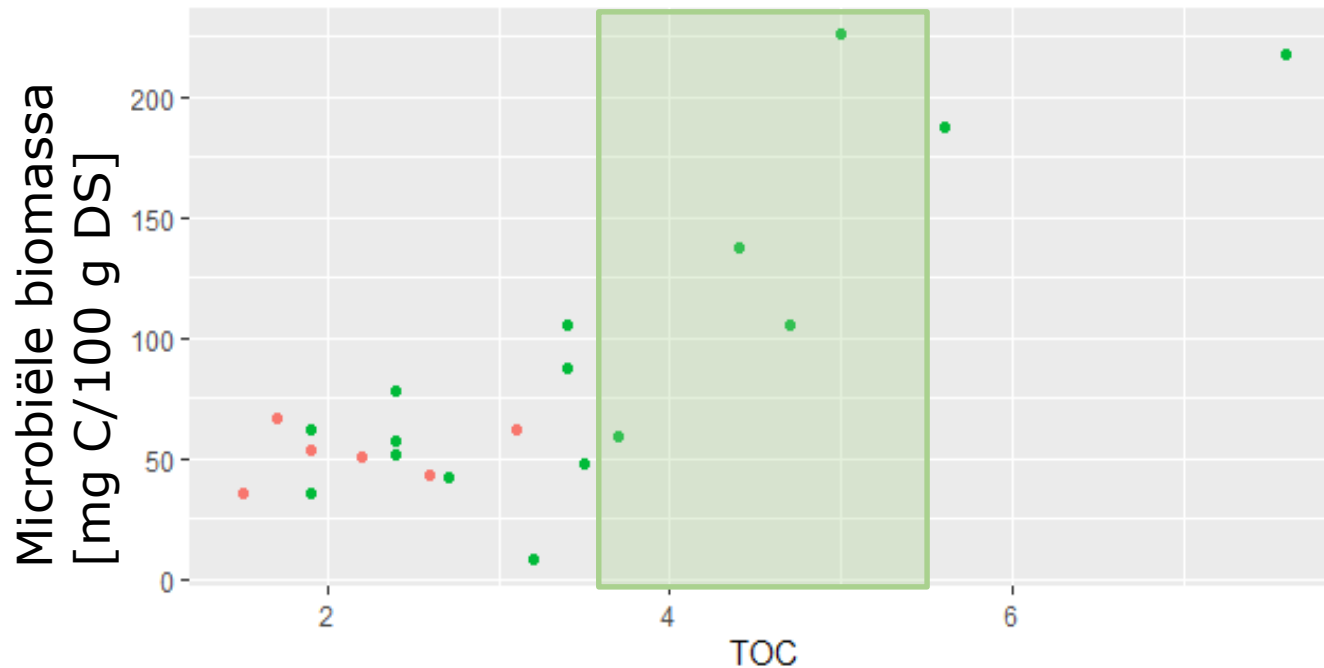
Microbiële activiteit
met substraat geïnduceerde
respiratie (SIR)

- 4,5 $\mu\text{l CO}_2/\text{uur}/100 \text{ g bodem}$

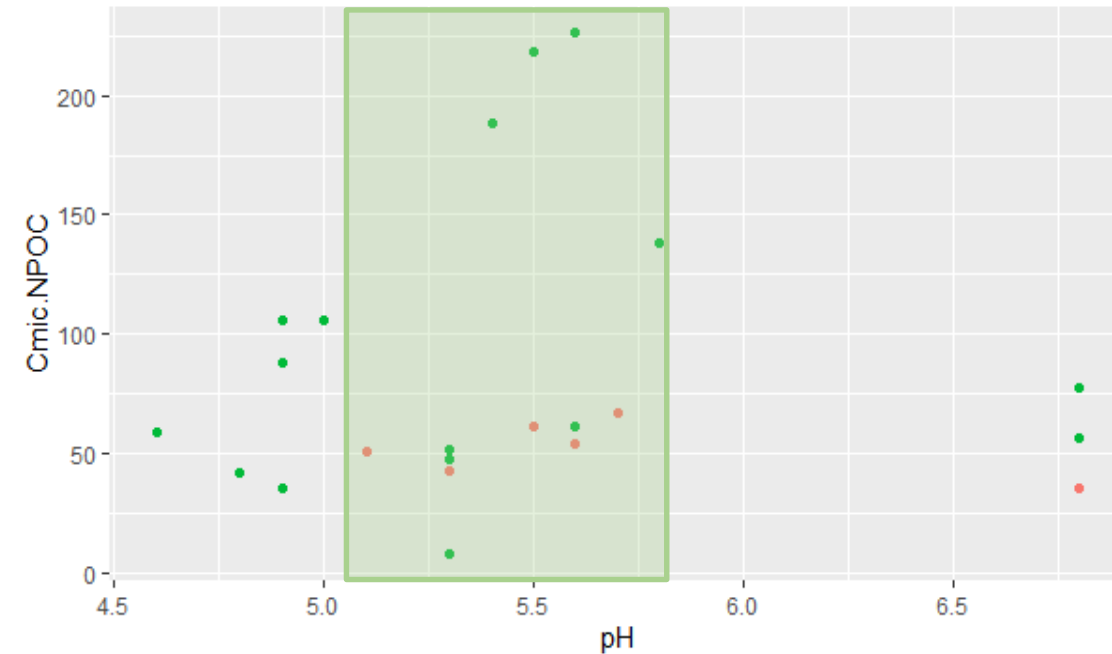

Microbiële biomassa - graslanden

- Positieve invloed van het koolstofgehalte
- Goede verklaring ($R^2_{adj} = 0,72$)

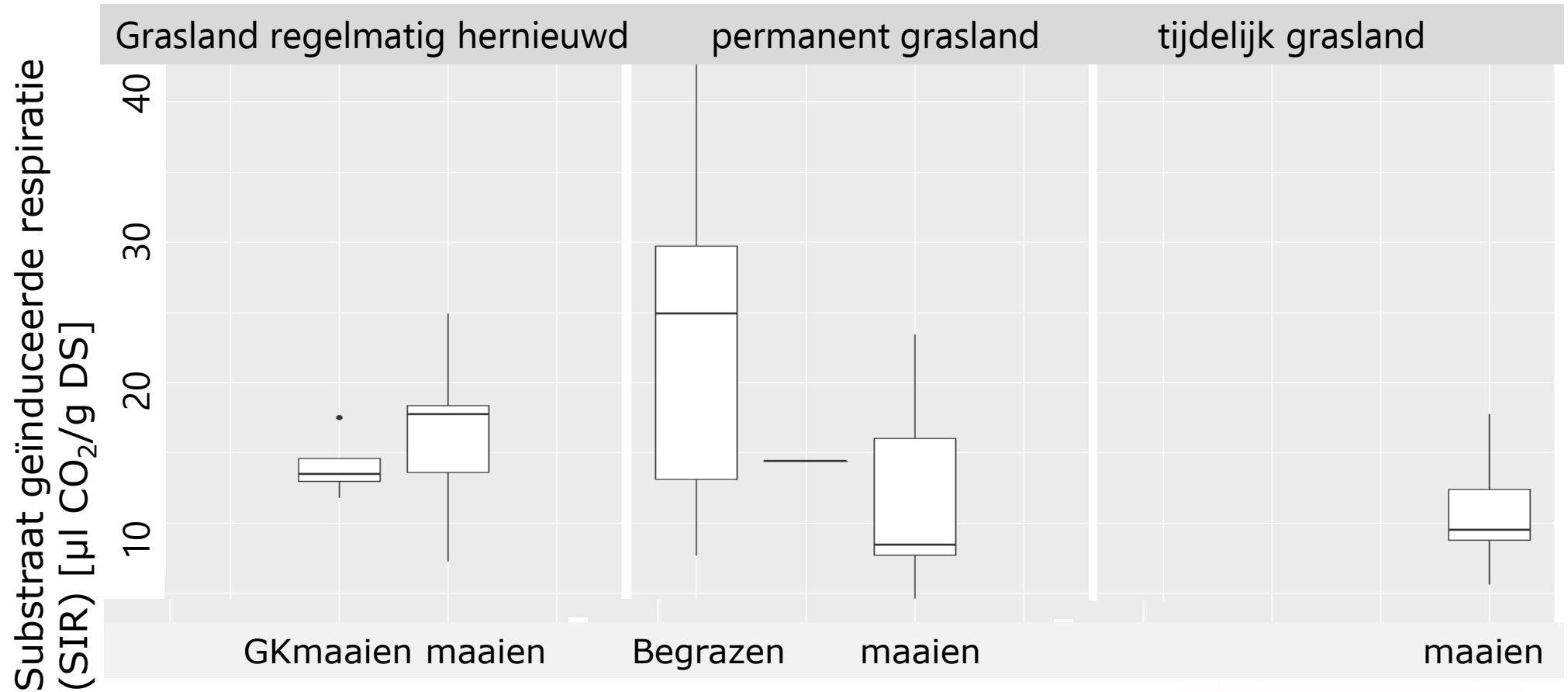
Positieve invloed van de pH

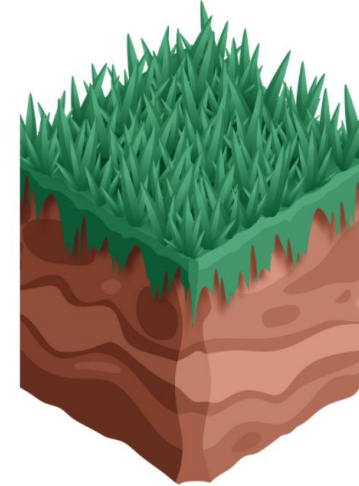
Microbiële activiteit - graslanden

- Invloed van graslandbeheer op de respiratie
- $R^2 = 0.29$

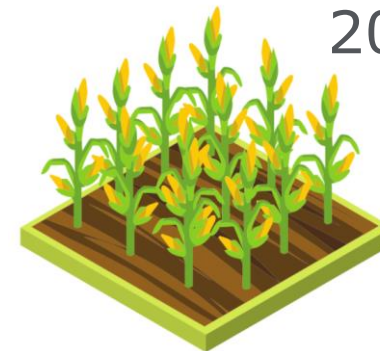
Begeleidingstraject

2021

5 + 5

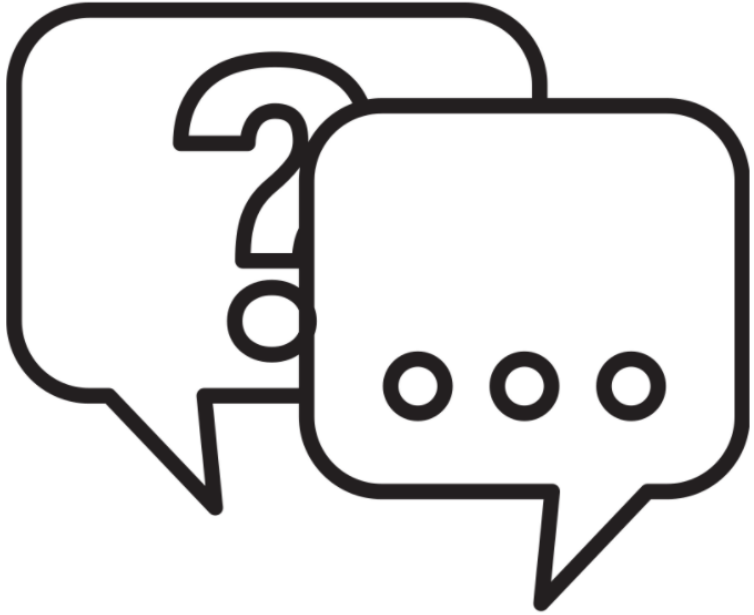
2022

5 + 5

Begeleidingstraject

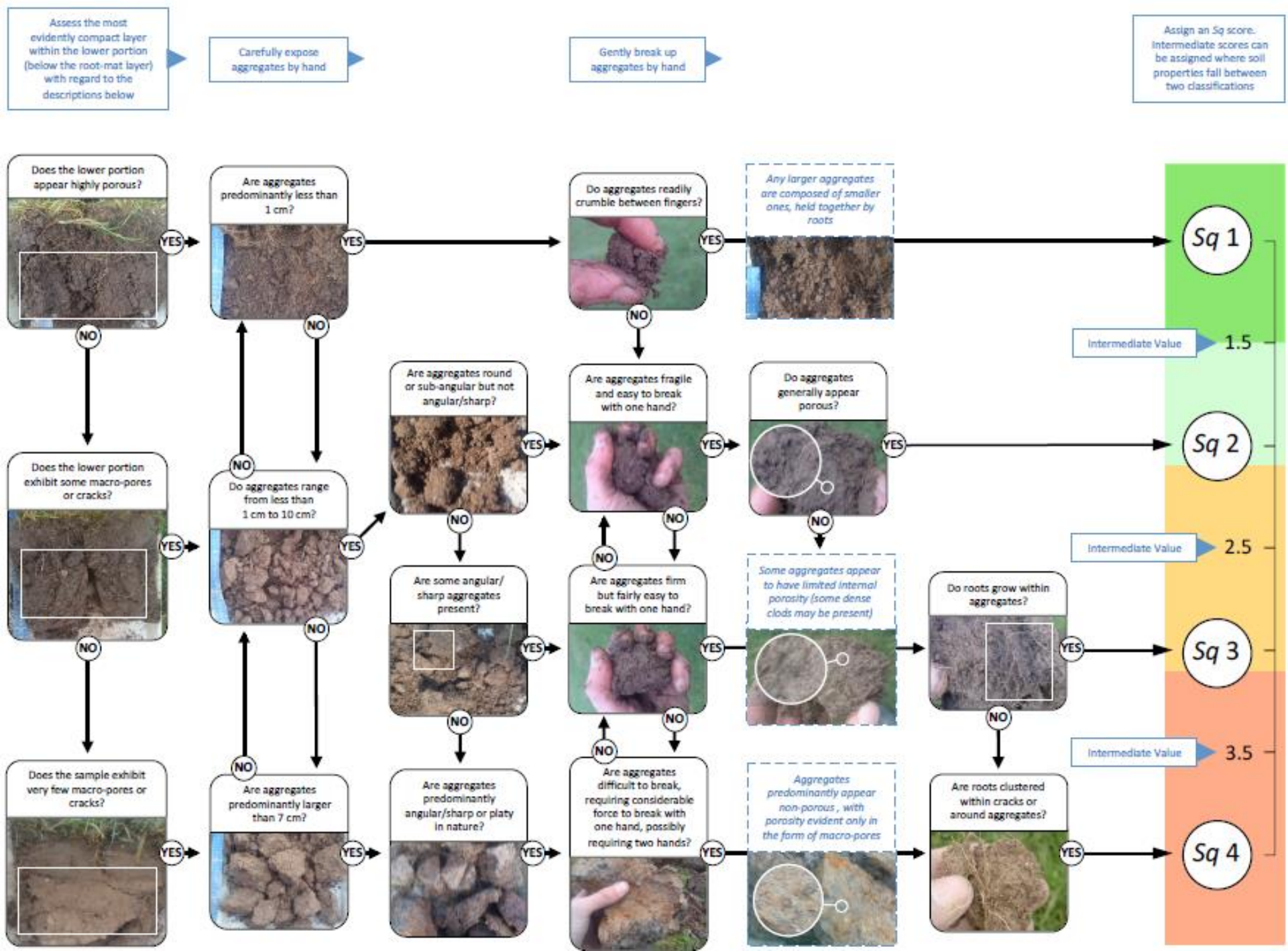
- Historiek?
- Bemesting? Bekalking?
- Drainage?
- Problemen? (bv. plassen, kale plekken...)

Beoordeling ter plaatse

Beoordeling ter plaatse

Prikstok

Ijzerhoudende agregaten

Roestverkleuring

Beoordeling ter plaatse

Wormen

- Strooiselbewoners
- Bodembewoners
- Pendelaars

Wormenhoopjes

Wormengangen

Beoordeling ter plaatse

Engerling
(= larve kever)

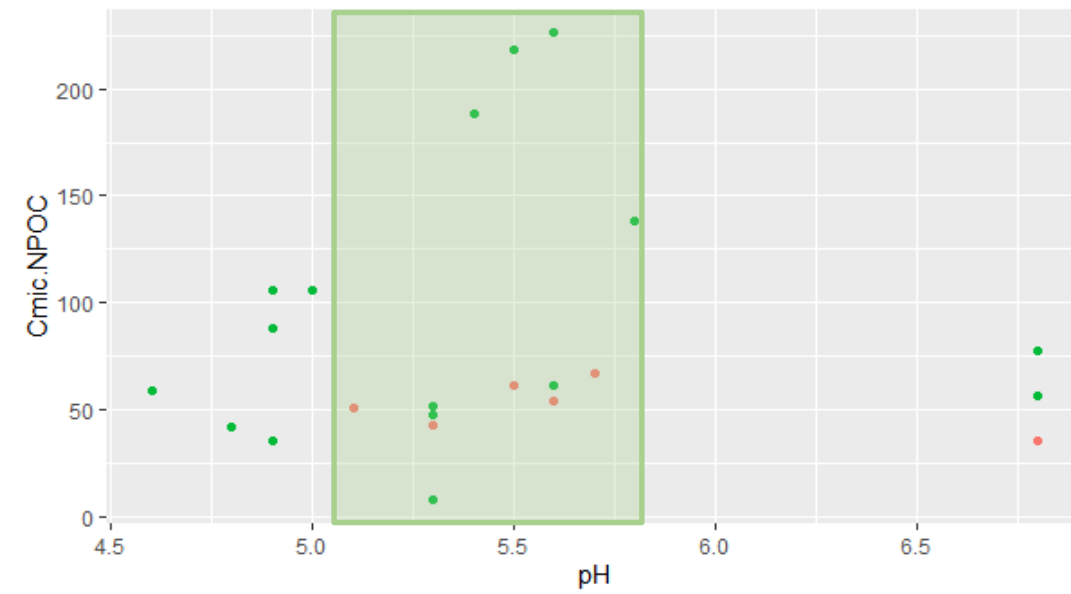
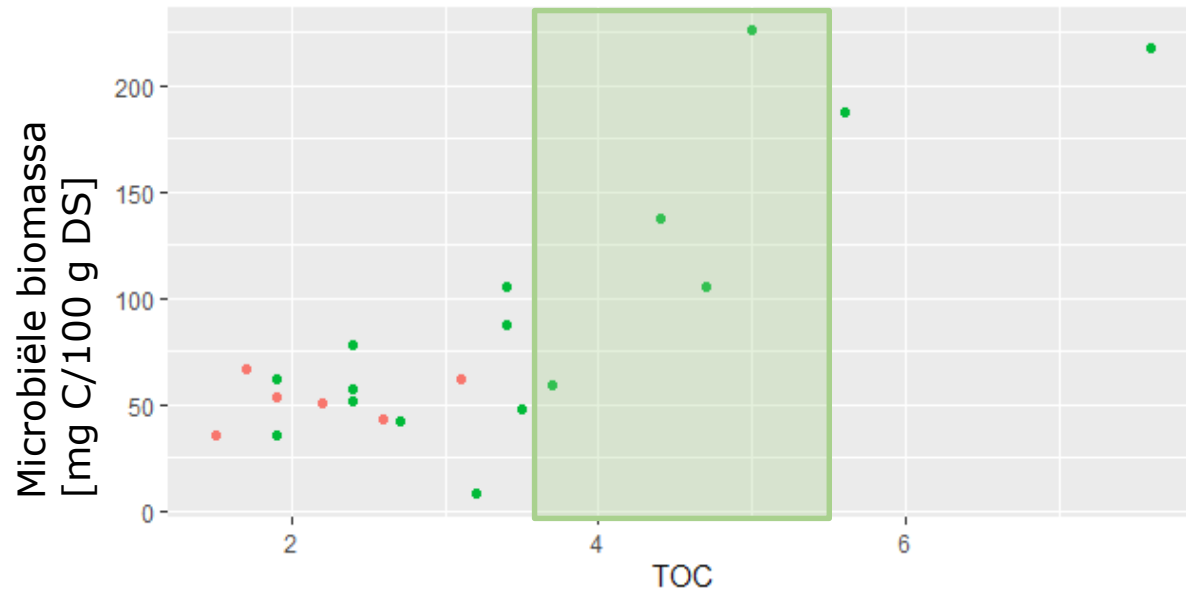
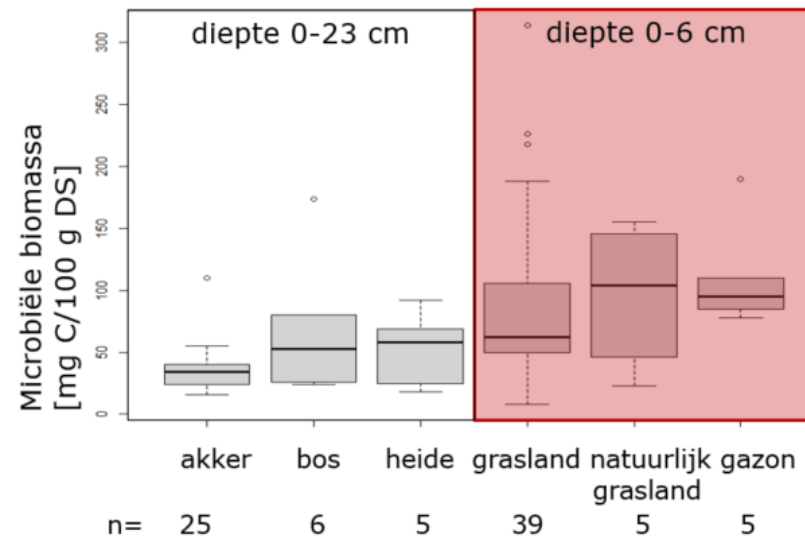

Emelt
(= larve langpootmug)

Ritnaald
(= larve kniptor)

Labo-analyse

Begeleidingstraject deel 2

- Persoonlijke resultaten
- Situering in geheel
- Tips!

Tips voor landbouwers

Bekalk indien nodig

Koolstofgehalte in grasland

- Langer aanhouden
- Dierlijke mest en compost
- Begrazen i.p.v. maaien

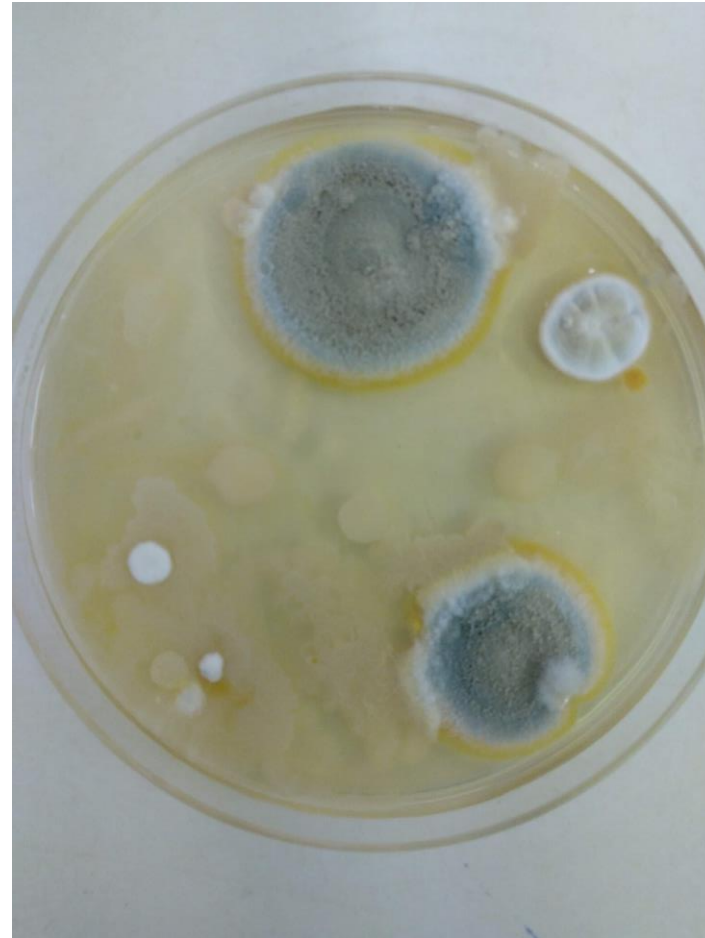
Koolstofgehalte en bodemactiviteit in akkerland

- Granen opnemen in rotatie
- Fosfor beperken

Tips voor tuiniers

Beperk je toediening van kalk!

Microbieel bodemleven zichtbaar gemaakt op een agarplaat

Hoe is het gesteld met mijn bodemleven?

- Voortaan kunnen we de staat van bodemleven in de Kempen beter beoordelen
- Ook 'klassieke' metingen zoals koolstofgehalte en pH helpen ons om de knelpunten te begrijpen

Europees landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

LEADER
provincie Antwerpen

Provincie
Antwerpen

Bedankt